

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

Mokradła i dobrostan człowieka

Mokradła i ludzie: Splecione losy

TROSKA – OPIEKA – WSPARCIE

Światowy Dzień Mokradeł

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

Dzień, w którym oddajemy głos mokradłom

- Sposobność dla wszystkich narodów i ludzi do zjednoczenia się, by zwiększyć świadomość, uznanie i działania na rzecz terenów podmokłych.
- Od 2022 r. świętowany jako Międzynarodowy Dzień Narodów Zjednoczonych.
- Świętowany każdego 2 lutego od 1997 r. przez Państwa-Strony Konwencji Ramsarskiej.
- Upamiętnia rocznicę podpisania Konwencji Ramsarskiej – przyjętej w 1971 r. jako umowę międzynarodową.
 - Pierwsze nowoczesne globalne wielostronne porozumienie środowiskowe.
 - Dedykowane tylko jednemu specyficznemu rodzajowi ekosystemów - mokradłom.
 - Zaakceptowane przez prawie 90% członków Narodów Zjednoczonych ze wszystkich regionów geograficznych świata, którzy stali się „Państwami-Stronami”.

Temat 2024 roku — Mokradła i dobrostan człowieka (Wetlands and Human Wellbeing)

- Zwraca uwagę na to, jak wszystkie aspekty dobrostanu człowieka (fizyczny, psychiczny środowiskowy) są powiązane z dobrym stanem terenów podmokłych na świecie.
- Wyjaśnia, jak mokradła i życie ludzkie były ze sobą powiązane na przestrzeni dziejów — ludzie czerpią pożywienie, inspirację i odporność z tych produktywnych ekosystemów.
- Podkreśla pilną potrzebę zarządzania przez człowieka terenami podmokłymi na świecie.

Losy mokradeł i ludzi są ze sobą ściśle splecione na przestrzeni dziejów.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

Korzyści, jakie zapewniają tereny podmokłe, pomagają w podtrzymaniu życia i mają kluczowe znaczenie dla dobrostanu człowieka.

Woda

Pożywienie

Środki do życia

Klimat

Kultura

Różnorodność
biologiczna

Czym są mokradła?

Światowy
Dzień Mokradel
2 Lutego 2024

Mokradła to bogate biologicznie i niezbędne ekosystemy.

- Znaczące siedlisko, obejmujące całą planetę, dzięki któremu możliwe jest życie na Ziemi.
- Ekosystemy, w których woda jest głównym czynnikiem kontrolującym środowisko oraz życie roślin i zwierząt.
- Obecnie pokrywają ok. 6% powierzchni lądowej Ziemi.
- Może to być woda słona lub słodka, śródlądowa lub przybrzeżna, stała lub tymczasowa, stagnująca lub płynąca, zgromadzona w zbiornikach naturalnych lub sztucznych.
 - **Mokradła słodkowodne:** rzeki, jeziora, sadzawki, równiny zalewowe, torfowiska, bagna, błota
 - **Mokradła słonowodne:** estuaria, równiny błotne, słone bagna, lasy namorzynowe, laguny, rafy koralowe, rafy skorupiaków
 - **Mokradła antropogeniczne:** stawy rybne, pola ryżowe, zbiorniki retencyjne, solanki

Mokradła są niezbędne do życia ludzi.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- Nasza egzystencja zależy od wody.
- Jednakże słodkiej wody jest mało.
 - Tylko 2,5% wody na Ziemi to woda słodka.
 - < 1% wody na Ziemi jest dostępna do bezpośredniego użycia przez człowieka.
- Mokradła dostarczają prawie cały zasób wody słodkiej.
 - Bogata w osad i rośliny gleba mokradeł naturalnie filtruje i magazynuje wodę.
 - Mokradła zwane są nerkami Ziemi.

Mokradła są niezbędne do życia ludzi.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- Mokradła są kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego.
- Przez tysiące lat ludzie zakładali osady w pobliżu mokradeł, aby zyskać dostęp do ryb i innych źródeł pożywienia, słodkiej wody do uprawy roślin i chowu zwierząt gospodarskich.
- Podstawą diety ponad połowy ludzkości są produkty uprawiane na terenach podmokłych.
 - >1 miliard ludzi na świecie opiera dietę na rybach z terenów podmokłych jako głównym źródle białka.
 - Pola ryżowe zapewniają pożywienie 3,5 miliardom ludzi rocznie.

Mokradła są niezbędne do życia ludzi.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- **Obszary skrajnego ubóstwa na całym świecie często pozyskują żywność z mokradeł.**
 - 95% połowów rybołówstwa śródlądowego miało miejsce w krajach rozwijających się, gdzie odgrywa ono kluczową rolę żywieniową.
- **Powierzchnia nawadnianych obszarów rolniczych na świecie podwoiła się w ciągu 50 lat.**
 - 70% wody pobieranej z terenów podmokłych na świecie przeznaczona jest do celów rolniczych.
 - Nawadnianie jest szczególnie ważne w regionach, w których opady są ograniczone lub nieregularne.
- **Akwakultura jest najszybciej rozwijającym się sektorem produkcji żywności.**

Zdrowe mokradła poprawiają zdrowie ludzi.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- Nasze zdrowie zależy od dobrze funkcjonujących ekosystemów – w tym mokradeł.
- Zgodnie ze stanowiskiem Światowej Organizacją Zdrowia:
 - One Health to zintegrowane, ujednoczone podejście, który ma na celu osiągnięcie równowagi i polepszenia zdrowia ludzi, zwierząt i ekosystemów.
 - One Health uznaje, że stan zdrowia ludzi, zwierząt domowych i dzikich, roślin i szerzej rozumianego środowiska (w tym ekosystemów) jest ściśle powiązane i współzależne.
 - Łącząc ludzi, zwierzęta i środowisko, podejście One Health może pomóc w kontroli rozprzestrzeniania się chorób w pełnym spektrum – od zapobiegania po wykrywanie, przygotowanie, reagowanie i zarządzanie – oraz przyczynić się do globalnego bezpieczeństwa zdrowotnego.

Zdrowe mokradła poprawiają zdrowie ludzi.

Światowy
Dzień Mokradel
2 Lutego 2024

- Tereny podmokłe oferują usługi promujące wiele czynników warunkujących dobry stan zdrowia.
 - Czysta woda
 - Bezpieczeństwo żywnościowe i różnorodność żywieniowa
 - Czyste powietrze
 - Produkty lecznicze
 - Stabilność klimatyczna
 - Ochrona przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi
- Zdrowe mokradła są niezbędne dla zdrowej urbanistyki.
 - Lepsze zarządzanie obszarami podmokłymi na świecie może pomóc w zapewnieniu czystej wody pitnej, radykalnie zmniejszając problemy zdrowotne i śmiertelność noworodków.
 - 2,2 miliarda ludzi na świecie nie ma dostępu do czystej wody pitnej.
 - 485 000 ludzi umiera każdego roku z tego powodu.

Zdrowe mokradła poprawiają zdrowie ludzi.

Światowy
Dzień Mokradł
2 Lutego 2024

- Badania pokazują, że krajobrazy mokradłowe pozytywnie wpływają na samopoczucie psychiczne.
 - Połączenie z naturą, jakie zapewniają tereny podmokłe, sprzyja uważności i poczuciu równowagi emocjonalnej, przyczyniając się do poprawy zdrowia psychicznego.
- Tereny podmokłe zapewniają możliwości rekreacji, w tym wędkowania, uprawiania sportów wodnych i pływania, umożliwiając ludziom relaks i radzenie sobie ze stresem.

Bioróżnorodność mokradeł sprzyja dobrostanowi ludzi.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- **Życie na terenach podmokłych jest ważnym rezerwuarem różnorodności biologicznej.**
 - Każdy typ ekosystemu w unikalny sposób przyczynia się do różnorodności biologicznej planety, wspierając rośliny i zwierzęta przystosowane do życia w określonych warunkach.
 - Tereny podmokłe są jednym z najbardziej różnorodnych biologicznie siedlisk na świecie, są domem dla wielu zagrożonych gatunków i ostatnią deską ratunku dla gatunków słodkowodnych.
 - 40% gatunków roślin i zwierząt na świecie żyje albo rozmnaża się na mokradłach, m.in.:
 - >100 000 gatunków słodkowodnych, w tym 200 gatunków nowo odkrywanych każdego roku.
 - 30% wszystkich znanych gatunków ryb.
 - Wiele gatunków endemicznych występuje tylko w określonych obszarach podmokłych.
 - Rzeki i strumienie niosą substancje bogate w składniki odżywcze występujące na mokradłach, które zasila rozległe łańcuch pokarmowy.

Bioróżnorodność mokradeł sprzyja dobrostanowi ludzi.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- **Bogata różnorodność biologiczna mokradeł wpływa na jakość życia ludzi na świecie.**
 - Zapewnia bezpieczeństwo żywnościowe, jakościowe i żywieniowe.
 - Dostarcza substancji leczniczych.
 - Pobudza biznes i przemysł.
 - Chroni przed powodzią i innymi zdarzeniami klimatycznymi.
 - Osłania przed chorobami, zapewniając zdrowe ekosystemy i bezpieczne przestrzenie dla dzikich zwierząt z dala od siedlisk ludzkich.
 - Pomaga zapewnić nam harmonijne współistnienie z naturą.

Tereny podmokłe przyczyniają się do rozwoju gospodarek na całym świecie.

Światowy
Dzień Mokradel
2 Lutego 2024

- Tereny podmokłe zapewniają miejsca pracy i pomagają wyeliminować ubóstwo.
- Średnio 1 na 8 osób (>1 miliard na całym świecie) utrzymuje się z terenów podmokłych, zapewniających żywność, wodę, transport i wypoczynek.
 - Uprawa ryżu jest głównym źródłem zatrudnienia na terenach podmokłych; około 80% światowej produkcji ryżu jest wytwarzana przez drobnych rolników.
 - >660 milionów ludzi utrzymuje się z rybołówstwa i akwakultury.
 - Sektory podróży i turystyki zapewniają 266 milionów miejsc pracy, 8,9% całkowitego zatrudnienia na świecie.
 - Około połowy turystów międzynarodowych szuka odpoczynku na obszarach podmokłych, zwłaszcza w strefach przybrzeżnych.
 - Rzeki i śródlądowe drogi wodne są niezbędne dla przemysłu transportowego.
 - Rozległe sieci i duża liczba pracowników dostarczają słodką wodę oraz usuwają i oczyszczają ścieki.
- Z tych możliwości gospodarczych często korzystają rdzenni mieszkańcy.
 - Tradycyjne źródła utrzymania na terenach podmokłych obejmują zbieranie i przetwarzanie roślin leczniczych, barwników, owoców, trzciny i innych traw, szczególnie w krajach rozwijających się.
 - Tereny podmokłe zapewniają źródła wody do wypasu zwierząt gospodarskich, wspierając rolników i pasterzy w utrzymaniu stałego zaopatrzenia w wodę dla zwierząt.
- Mokradła dostarczają wodę dla przemysłu, który wykorzystuje 19% jej poboru.

Mokradła chronią przed zmianami klimatu.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- Mokradła pomagają nam mitygować i adaptować się do zmian klimatu.
- Tereny podmokłe chronią 60% ludzkości zamieszkującej wybrzeża przed falami sztormowymi, huraganami i tsunami.
- Każdy hektar mokradeł śródlądowych, absorbując 14 milionów litrów wody powodziowej, pomaga redukować powódzie i łagodzić susze.
- Mokradła magazynują więcej węgla niż jakikolwiek inny ekosystem na Ziemi.
 - Ekosystemy przybrzeżne (ekosystemy błękitnego węgla) zapewniają kluczowe nagazowanie CO₂ w roślinności, glebie i osadach i należą do najcenniejszych ekosystemów regulujących globalny klimat.
 - Należą do nich lasy namorzynowe, bagna międzypływowe i łąki trawy morskiej.
 - Torfowiska zajmują tylko 3% powierzchni lądowej, ale magazynują ~30% węgla pochodzącego z lasów — czyli dwukrotnie więcej niż wszystkich lasów na świecie.
- Przybrzeżne tereny podmokłe, regularnie zalewane przez wody pływowe, pochłaniają i magazynują dwutlenek węgla nawet 55 razy szybciej niż tropikalne lasy deszczowe.

Mokradła są cenną częścią życia kulturalnego i duchowego.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- Mokradła od najdawniejszych czasów inspirowały twórcze i duchowe umysły ludzi.
- Miejsca obfitujące w wodę stały się siedzibami wielkich cywilizacji.
 - Rzeką Nil dla starożytnych Egipcjan
 - Eufrat i Tygrys dla Mezopotamii
 - Mekong dla Imperium Khmerów
- Woda jako dawczyni i podtrzymująca życie była od wieków czczona i odgrywa ważną rolę w głównych religiach świata.
 - Buddyzm, Chrześcijaństwo, Hinduizm, Islam, Judaizm, Sikhizm
- Sceny i skojarzenia z mokradłami wniosły wkład w dziedzictwo artystyczne wszystkich kultur na całym świecie – od tradycji lokalnej i narodowej po klasyczną tradycję zachodnią.
- Ludzie żyjący w pobliżu mokradeł rozwinęli wokół tych ekosystemów wartości społeczno-kulturowe, które są integralną częścią ich kultury, życia duchowego i obecnej egzystencji.
 - Pieśni, tańce i opowieści jako zbiorowe wyrazy szacunku i czci dla mokradeł to bogate tradycje, które pozostają częścią codziennego życia wielu z szacowanych trzech milionów rdzennych mieszkańców żyjących w co najmniej 5000 odrębnych kulturach na całym świecie.

*My, przedstawiciele ludów Ameryki Środkowej od Belize po Panamę, uważamy, że nasze tereny podmokłe mają ogromne znaczenie jako **źródło życia dla obecnych i przyszłych pokoleń**, zapewniając nam obfitą wodę oraz bogactwo flory i fauny, które można wykorzystać jako **pożywienie i leki naturalne**.*

*Stanowią także **źródło dochodu**, które należy wykorzystywać w sposób zrównoważony. Dlatego wszyscy musimy zjednoczyć nasze wysiłki i dążyć do **poprawy jakości życia** naszych społeczności oraz promować takie działania, jak turystyka.*

*Chroniąc nasze krajobrazy wraz z ich **naturalnym pięknem**, będą one nadal **źródłem artystycznej inspiracji**.*

*Nasze tereny podmokłe zapewniają możliwości **badania i studiów**, które **wzbogacają naukę i uniwersalną kulturę**.*

*Powinny mieć wsparcie organizacji lokalnych, regionalnych i międzynarodowych, ponieważ są to **płuca o wielkim światowym znaczeniu**, wytwarzające **czyste powietrze**. Jednocześnie są **naturalnymi filtrami redukującymi zanieczyszczenia i łagodzącymi uderzenia zjawisk naturalnych**.*

*Dlatego obowiązkiem każdego, jako jednostki i jako zorganizowanych sił, jest ich **obrona, opieka i utrzymywanie w nieskończoność**.*

— Deklaracja Ludu i Mokradeł Ameryki Środkowej zamieszkujących w pobliżu obszarów Ramsar w Mezoameryce, 12 maja 1999 r.

Nasze tereny podmokłe są zagrożone.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- **Mokradła są najbardziej zagrożonymi ekosystemami Ziemi. Ich rola jako rezerwuarów różnorodności biologicznej jest zagrożona.**
 - Mokradła giną trzy razy szybciej niż lasy.
 - Od XVIII wieku zniknęło ponad 80% wszystkich terenów podmokłych.
 - Trend przyspiesza. Od 1970 r. utracono co najmniej 35% terenów podmokłych.
- **Gatunkom zamieszkującym tereny podmokłe grozi wyginięcie.**
 - Ich liczebność zmniejsza się szybciej niż w innych ekosystemach.
 - 1/3 gatunków słodkowodnych i 25% wszystkich gatunków mokradłowych grozi wyginięcie w wyniku zanikania terenów podmokłych.
 - W ciągu ostatnich 50 lat liczebność 81% gatunków śródlądowych gatunków mokradłowych oraz 36% gatunków przybrzeżnych i morskich zmniejszyła się.

Nasze tereny podmokłe są zagrożone.

Światowy
Dzień Mokradł
2 Lutego 2024

- **Stawką jest dobrostan człowieka, źródła utrzymania i zdrowie planety.**
 - Potrójny kryzys planetarny związany ze zmianą klimatu, utratą przyrody i zanieczyszczeniem szkodzi zdrowiu ludzkiemu.
- **Działalność człowieka i zmiany klimatyczne powodują degradację.**
 - Rolnictwo w dalszym ciągu jest główną przyczyną utraty i degradacji terenów podmokłych. Mądre użytkowanie jest niezbędne dla ich zrównoważonego rozwoju.
 - Zanieczyszczenie wody i zanieczyszczenie plastikiem, przełowienie i wkraczanie gatunków inwazyjnych najbardziej szkodzą ekosystemom mokradłowym.
 - Wraz z rozwojem miast i wzrostem zapotrzebowania na grunty, rozbudowa wkracza na tereny podmokłe.

Musimy działać teraz. Razem.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- Podjęcie działań na rzecz mokradeł już dziś pomoże chronić dobrostan ludzi w przyszłości.
- Mokradła zapewniają dobrobyt człowieka poprzez ochronę przed zanieczyszczeniami, jako integralne elementy odpornego planowania i rewitalizacji obszarów miejskich oraz jako istotny wkład w podejście One Health.
- Dekada na rzecz odbudowy ekosystemów ONZ (2021–2030) to wezwanie do ochrony i przywrócenia ekosystemów na całym świecie z korzyścią dla ludzi i przyrody.
 - Konwencja Ramsarska jest partnerem globalnym tej inicjatywy, uznającym, że odtwarzanie terenów podmokłych Ziemi musi być kluczowym priorytetem zapewniającym zrównoważoną przyszłość.
 - Inicjatywa stanowi wyraźną i aktualną okazję do połączenia wysiłków i poczynienia znaczących postępów na całym świecie w zapobieganiu, powstrzymaniu i odwracaniu degradacji terenów podmokłych naszej planety.

Musimy działać teraz. Razem.

Światowy
Dzień Mokradeł
2 Lutego 2024

- **Możesz:**
 - Zrozumieć znaczenie i wkład mokradeł.
 - Zapewnić ich zrównoważone użytkowanie poprzez mądre gospodarowanie.
 - Przyciągnąć inwestycje służące ich ochronie i odtwarzaniu.
- **Dołącz do globalnych wysiłków na rzecz troski, opieki i wsparcia mokradeł na świecie – dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń.**

Światowy
Dzień Mokradel
2 Lutego 2024

**Każde mokradło ma znaczenie.
Liczy się każdy wysiętek.**

Światowy Dzień Mokradel

2 Lutego 2024

Mokradła
i dobrostan człowieka

**„Wchodzę na bagna jak w miejsce uświęcone – sanctum sanctorum.
To jest siła, sedno Natury.”**

*„I enter the swamp as a sacred place — a sanctum sanctorum.
There is the strength, the marrow, of Nature.”*

– Henry David Thoreau

#ActForWetlands